

ФИЛИП ЈОВИЋ ВУЈАКОВИЋ¹

Универзитет у Новом Саду

Академија уметности

СТРУЧНИ ЧЛАНАК

UDK: 398.8:378.147

BIBLID: 0353-7129, 30(2025)2, p.137-150

DOI 10.5937/norma30-60211

МЕТОДИЧКИ ПРИСТУПИ У УЧЕЊУ ТРАДИЦИОНАЛНОГ ПЕВАЊА И СВИРАЊА: ПРИМЕР НАСТАВЕ НА ПЕДАГОШКОМ ФАКУЛТЕТУ У СОМБОРУ

Резиме: Рад истражује методичке приступе који се користе у настави предмета Хор и оркестар на Педагошком факултету у Сомбору, са посебним освртом на улогу традиционалног певања и свирања у развоју извођачких и педагошких компетенција студената. Кроз анализу наставне праксе и наставних садржаја указује се на значај интеграције елемената нематеријалне културне баштине у наставни процес, са циљем унапређења музичке писмености, изражајности и методичке припремљености будућих наставника. Теоријска полазишта заснована су на савременим музичко-педагошким моделима који наглашавају искуствено учење и културолошки контекст. Истраживање показује да овакви приступи не само да обogaћују наставу, већ и доприносе очувању културног идентитета и унапређењу квалитета музичког образовања.

Кључне речи: образовање, методика наставе, традиционално певање, традиционално свирање, Хор и оркестар

Увод

Развој педагошких и извођачких способности кроз традиционално музицирање представља важан сегмент музичког образовања, нарочито у контексту очувања културне баштине и изградње музичког идентитета будућих наставника. Сврха овог рада јесте приказ методичког приступа у настави традиционалног певања и свирања на Педагошком факултету у Сомбору, са посебним фокусом на предмет Хор и оркестар.

Образовне институције, посебно факултети који образују будуће наставнике, играју кључну улогу у интеграцији традиционалне музике у наставне про-

1 vujaborkovac@gmail.com

граме. Савремене педагошке парадигме, попут конструктивистичког приступа, наглашавају важност активне улоге ученика и искуственог учења, што је у складу са практичном наставом традиционалног певања и свирања (Vygotsky, 1978; Bruner, 1996).

Развој педагошких способности подразумева усвајање методичких знања, комуникационих вештина, способности за прилагођавање наставних садржаја различитим узрастима и могућностима ученика, као и критичког односа према наставном процесу. Музичко образовање које укључује традиционално певање и свирање омогућава будућим наставницима да стекну искуство у организацији групног музичког рада, у реалном контексту наставе, што је кључно за њихов професионални развој (Green, 2008).

Развој музичких способности – као што су слух, ритам, интонација, музичка меморија и способност интерпретације – тесно је повезан са континуираним музичким искуством. Практични рад на традиционалном репертоару омогућава студентима да те способности развијају кроз процес активног музицирања, што је у складу са принципима „учења музике кроз музику“ (Gordon, 1984; Jellison, 2015). Поред тога, музички израз у контексту традиционалне музике захтева разумевање стила, културних конотација и осећаја за заједништво, што подстиче емпатично слушање и естетску сензибилизацију.

Педагошки модели који комбинују искуствено учење, креативност и свест о културном наслеђу, као што су приступи Карла Орфа и Золтана Кодаља, омогућавају студентима не само техничко овладавање материјалом већ и дубље разумевање његовог значења (Campbell, 2004; Gordon, 1984; Choksy, 1999). Интеграција традиционалне музике, покрета и говора у настави не само да развија музичке вештине, већ и подстиче социјалну интеракцију, самопоуздање и емоционални развој ученика (Јеремић и Миленовић, 2020). Методички приступи који подржавају искуствено и смислено учење, као и очување елемената културног и музичког стваралаштва, показују значај у развоју целокупне личности детета, укључујући и његово емоционално и социјално благостање (Jović Vujaković, 2024).

Теоријска полазишта

Разматрање методичких основа у настави традиционалне музике захтева упознавање са савременим дидактичким приступима који уважавају ученичку активност, културни контекст и различите стилове учења. Савремени методички модели наглашавају активну улогу ученика и повезивање наставних садржаја са реалним животним искуствима, што доприноси развоју функционалног знања и подстиче интегрисано учење (Бранковић и Скопљак, 2014). Дидактика подразумева прилагођавање метода рада узрасту, нивоу предзнања и афинитетима ученика, као и коришћење различитих стратегија како би се постигли и образовни и уметнички циљеви (Reimer, 2003; Tanasković i Sudžilovski, 2023). „Примена фолклора у било ком облику не значи нужно нешто анахроно, како се то често, у јавном

дискурсу, површно интерпретира. О томе сведочи чињеница да је чак и у делима аутора који говоре врло савременим музичким језиком, фолклор често присутан на различите начине: као призив, ритмичка пулсација, звучна доја, кроз литерарни контекст, или једноставно као начин мишљења“ (Dutina, 2022, str. 99).

Један од најзначајнијих и највише вреднованих педагошких модела у области музичког образовања јесте Кодаљева метода, која представља темељни приступ музичкој настави, нарочито у раном узрасту. Овај метод, развијен од стране мађарског композитора и педагога Золтана Кодаља, заснива се на учењу музике по слуху, систематској употреби народних песама као наставног материјала, као и на постепеном и логички уређеном увођењу музичке писмености.

Кључна карактеристика Кодаљеве методе је наглашена улога развоја музичког слуха и унутрашњег слушања (*inner hearing*), што се сматра основом за дубље разумевање музике и њено креативно извођење. Управо ова компонента разликује Кодаљеву методу од бројних других педагошких приступа, јер се не задржава на пуком понављању и техничкој прецизности, већ тежи развоју музичког мишљења и осећаја. Метод свој педагошки материјал темељи на музичкој традицији и народном мелосу, што омогућава ученицима да уче музику кроз културно блиске и естетски вредне садржаје. Поред тога, Кодаљева метода подразумева систематски развијен низ наставних корака који прате природан ток когнитивног и слушног развоја код деце, што је чини посебно ефикасном у предшколском и нижем основном образовању (Choksy, 1999; Јеремић, 2019). Захваљујући свом свеобухватном и педагошки утемељеном приступу, Кодаљева метода се данас с правом сматра једним од најуспешнијих модела у области музичке педагогије, примењиваним у бројним образовним системима широм света. Њен утицај видљив је не само у наставној пракси већ и у развоју музичке педагогије као науке.

Сузуки метода, с друге стране, заснована је на принципима имитације и раног излагања музици, слично процесу учења матерњег језика. Према Сузукију, музичке способности се развијају кроз позитивно окружење, континуитет, и подршку породице и наставника (Suzuki, 1983). Иако примарно примењивана на инструменталну наставу (виолина), ова метода има примену и у групном музицирању и традиционалним контекстима када се фокусира на усмено предање (Karin, 2021, str. 67).

Свирање традиционалне народне музике подразумева развој специфичних техника и разумевање стилских одлика народног израза. Учење ових техника често се одвија по слуху, кроз демонстрацију, имитацију и заједничко музицирање (Rice, 1994; Јеремић, 2018). Употреба традиционалних инструмената, као што су фрула, гајде, тамбура и други, не само да доприноси веродостојности интерпретације, већ и омогућава студентима да стекну увиде у карактеристике регионалних стилова.

Певање традиционалне народне музике захтева усвајање орнаментике, локалних акцената, дикције и специфичне интонације. Истраживања показују

да се интонација у традиционалном певању често ослања на модалне системе који одступају од западноевропске тоналне логике (Bartók, 1997; Feld, 1984). Због тога је од великог значај што се певање учи усменим путем, у живом контексту, што доприноси развоју аутентичне интерпретације и уз ослањање на учење по Кодаљевом систему.

Народни традиционални састави, обухватају разне инструменталне секције и вокалне извођаче, функционишу по принципу колективног музицирања. Заједничка пракса и учење по моделу „мајстор–ученик“ представљају кључни део традиционалног преноса знања. У образовном контексту овај модел се може адаптирати кроз секцијске пробе, индивидуални рад и заједничко увежбавање (Karin, 2021; Јермић и Станковић, 2019).

Историјат и формација ансамбла

У оквиру предмета Хор и оркестар на Педагошком факултету у Сомбору, дана 20. фебруара 2024. године, на иницијативу професорке др Бијане Јермић и доласком Филипа Јовића Вујаковића, оснива се *Етно трупа*, која је касније преименована у *Ансамбл Педагошког факултета*. Овај ансамбл обухвата вокалну и инструменталну секцију. Вокална компонента ансамбла састојала се од 6 до 10 чланова, док је инструментални део укључивао од 5 до 6 чланова. Ансамбл је располагао различитим музичким инструментима, међу којима су били: фрула, кларинет, кавал, тамбура (чалгија), виолина, гитара, даире, тарабука и кахон. Ансамбл се бави интерпретацијом и обрадом традиционалних песама и мелодија са простора Балканског полуострва. Ансамбл активно учествује на домаћим и међународним фестивалима. У 2024. години ансамбл је освојио златну медаљу (96 бодова) на XXIII Међународном хорском фестивалу „Мајске музичке свечаности“ у Бијељини, у категорији Ф2. Исте године на IX Међународном хорском шампионату „Леге Артис 2024“ у Тузли ансамбл је освојио другу награду у категорији етно састава са 82,80 бодова.

Поред такмичења, ансамбл редовно наступа на локалним културним манифестацијама, представљајући Педагошки факултет и афирмишући значај традиционалне музике у савременом образовном контексту.

Методолошки приступ и предмет анализе

Овај рад ослања се на квалитативни истраживачки приступ у облику студије случаја, са циљем анализе и интерпретације наставне праксе у предмету Хор и оркестар на Педагошком факултету у Сомбору. Истраживање се усмерава на разумевање начина реализације наставе, улоге заједничког музицирања у развоју музичких и педагошких компетенција студената, као и на анализу доживљаја и искустава наставника и студената у оквиру овог предмета. Подаци се прикупљају путем различитих метода као што су: посматрање, интервјуи и анализа наставног материјала, са тежиштем на разумевању контекста, процеса и значења

која актери придају наставном искуству. Истраживање је спроведено у оквиру постојећих наставних активности, при чему су као методе прикупљања података коришћени непосредно посматрање, анализа педагошке документације (репертоар, планови рада, аранжмани), интервјуи са наставницима и сарадницима ангажованим на реализацији програма.

Циљ истраживања био је да се прикажу могући ефекти методичког приступа у раду са традиционалним музичким садржајем у оквиру наставе на Педагошком факултету у Сомбору.

Фокус рада био је на анализи:

- наставних метода примењених у раду са студентима;
- избора музичког репертоара и његовог педагошког значаја;
- начина организације проба и интерпретације у ансамблу;
- утицаја извођења традиционалне музике на развој студентских педагошких и извођачких компетенција.

Посматрање је спроведено током зимског и летњег семестра школске 2023/24. године, на часовима Хора и оркестра. Званична документација добијена је уз сагласност наставника, а интервјуи су вођени са четири наставника/сарадника, уз поштовање етичких принципа истраживања у образовању (Bogdan & Biklen, 2007). Прикупљени подаци анализирани су тематском анализом (Braun & Clarke, 2006), при чему су уочени обрасци организовани у домене наставних стратегија, студентске мотивације, методичких изазова и значаја традиционалног репертоара.

Методички приступи наставне праксе у раду са традиционалним музичким садржајем

Циљ наставе предмета Хор и оркестар² у оквиру које је *Етно група* Педагошког факултета (ПЕФ) јесте развој извођачких и педагошких способности студената кроз практичан рад на интерпретацији традиционалне вокалне и инструменталне музике. Настава подстиче тимски рад, уважавање музичког наслеђа, као и стицање методичких знања и вештина неопходних за будући рад у образовању.

Назив предмета: Традиционална музика – извођачка пракса

Исходи учења:

- Студенти познају основне стилске, ритмичке и мелодијске одлике традиционалне музике;
- Самостално припремају и изводе вокалне и инструменталне деонице у ансамблу;
- Разумеју значај традиционалне музике у културном и образовном контексту;
- Примењују основне методичке принципе у раду са децом у области традиционалног музицирања.

2 У овом раду приказан је сегмент предмета Хор и Оркестар који се односи само на Етно групу ПЕФ

Садржај:

- Репертоар различитих етнографских региона
- Вокалне технике традиционалног певања
- Основе свирања на традиционалним инструментима
- Рад у вокалним и инструменталним секцијама
- Заједничке пробе и интеграција група
- Припрема и анализа јавних наступа

Етно група на Педагошком факултету у Сомбору организује се као практична наставна активност која обједињује вокалне и инструменталне компоненте у заједничкој интерпретацији традиционалне народне музике. Настава се одвија у више фаза: индивидуални и групни рад у секцијама, припрема вокалних и инструменталних деоница, заједничке пробе и наступи пред публиком.

Репертоар ансамбла и методичке напомене

Репертоар ансамбла обухвата традиционалне песме различитих етномузиколошких подручја као што су Војводина, јужна и југоисточна Србија, Косово и Метохија и Северна Македонија. Избор композиција се врши према педагошким критеријумима, при чему се води рачуна о прилагођености нивоима музичких способности студената, али и о афирмацији културне разноликости и интеркултуралне осетљивости.

Путем рада на овом репертоару студенти развијају низ педагошких и музичких компетенција. Рад на композицији „Јовано, Јованке“, и то применом модела извођења музике по слуху (ИМП) (Јеремић, 2018, стр. 43), уводи студенте у учење несиметричних ритмова и препознавање модалних елемената. Песме попут „Горанине, ћафанине“ и „Билбил пиле“ служе за развој орнаментике и мелизматике у певању, док се кроз песме као што је „Играле се делије“ подстиче дикција и артикулација у брзом темпу. Интеграција инструменталне пратње (нпр. фрула, кавал, тарабука) помаже студентима да схвате улогу аранжмана и ансамблског рада у савременој и традиционалној интерпретацији. Тако се подстиче како музичка писменост, тако и способност методичког размишљања у будућем професионалном раду. Инструментална пратња обухвата традиционалне инструменте: фрулу, кавал, двогласне гајде, македонску тамбуру (чалгију), тарабуку, кахон и друге, што доприноси аутентичном звуку и приближава студенте практичном извођењу у традиционалном духу.

У табели 1 приказан је један од могућих начина у планирању наставе са методичким напоменама и предложеним методама рада за сваки део музичког репертоара и омогућава наставницима и студентима да прате методска упутства приликом припреме сваке композиције. Свака обрађивана композиција има своје карактеристике и обрада и усвајање нема увек исте кораке и методски поступак. Методичке напомене које су дате у табели 1. уско усмеравају на конкретне метро-ритмичке и мелодијске проблеме које треба припремити пре усвајања

композиције и заједничког извођења (за разумевање ознака и термина у табели, упутство је дато у легенди испод).

Табела 1: Методичке напомене уз изабрани репертоар

Бр.	Назив песме	Методичке напомене	Предложени метод рада
1	Горанине, ђафанине	Орнаментика, дикција, израз	Рад по моделу ИМП по слуху
2	Јовано, Јованке	Несиметрични ритмови	Учење по деловима, усмеравање пажње на ритам.
3	Ранила Милка славуја	Двоглас, вокално постављање	Рад у пару, вежбе слушања двогласа приликом извођења.
4	Три венца плела	Динамика, фразирање	Рад по мелодијским целинама
5	Билбил пиле	Мелизматично певање	Рад по моделу ИМП по слуху, индивидуално извођење
6	Што морава мутна тече	Ритам, дикција, локални стил	Рад по моделу ИМП по слуху
7	Моје ћукче	Емоционални израз, темпо	Рад по моделу ИМП по слуху
8	Уз реку сам шетала	Слоговна артикулација, ритам	Рад по моделу ИМП по нотном тексту, рад у групама
9	Падале су кише	Несиметрични ритмови	Учење по деловима, усмеравање пажње на ритам.
10	Играле се делије	Брзи темпо, дикција	Рад по моделу ИМП по слуху
11	Није мене ветар донео	Лирски израз, динамика	Рад по моделу ИМП по слуху
12	Месечина ми у собу упала	Мекоћа гласа, израз	Рад по моделу ИМП по слуху
13	Бела рада	Пратња инструментом, сценски наступ	Рад по групама
14	Чаглавчанке све девојке	Традиционални дијалекат, дикција	Рад по моделу ИМП по слуху
15	Маријо дели бела кумрије	Орнаментика, емоција	Рад по моделу ИМП по слуху
16	Димна Јуда	Вокална линија, хармонија	Рад по моделу ИМП по слуху
17	Што се сија горе на планину	Интонација, ритам	Рад по моделу ИМП по нотном тексту, колективна проба
18	Да је вишња ко' трешња	Дводелна форма, дикција	Рад по моделу ИМП по слуху
19	Расти, расти мој зелени боре	Мелодика, интонација	Индивидуални рад
20	Бела кућа на крају	Израз и темпо	Рад по моделу ИМП по слуху
21	Љиљано, девојко	Извођење соло деонице	Индивидуална припрема вокалног извођења, вежбе вокалне технике.

22	Зашто си ме мајко родила	Изражајни елементи	Интерпретација
23	Изнад села шуме горе	Хармонизација, фраза	Рад у групама, фразирање
24	Мома Анка	Метричке промене, ансамбл	Рад по моделу ИМП по слуху, ритмичка вежба
25	Кад ја поћох на Бембашу	Израз и сценски наступ	Колективни рад, сценска проба
26	Љубав пита	Интерпретација, дикција, орнаментика	Индивидуална припрема, усмено извођење

Легенда:

У наставку рада дата је легенда која објашњава термине и методе коришћене у табели, помаже у планирању наставе и омогућава наставницима и студентима да прате методички циљ и фокус приликом припреме сваке композиције како би се олакшало њено разумевање и примена у настави:

- Рад по моделу ИМП по слуху – учење мелодије и текста песме на основу модела извођења музике певањем (Јеремић, 2015).
- Рад по моделу ИМП из нотног текста – рад на основу нотног записа, усвајање мелодије и текста песме методским поступком учења по нотама.
- Секцијски рад – одвојена припрема гласова/инструмената пре заједничке пробе.
- Индивидуални рад – самостални рад са наставником на техници и изразу.
- Демонстрација – наставник изводи целу песму или фразу као модел.
- Интерпретација – рад на музичком изразу, емоцији и сценском присуству.
- Колективна проба – усклађивање целог ансамбла: темпо, динамика, интонација.
- Сценска проба – проба са фокусом на наступ, држање тела, излазак на сцену.

Представљени репертоар и методичке напомене показују да пажљиво одабране традиционалне песме могу служити као основа за развој музичких, комуникацијских и педагошких компетенција будућих наставника. Употребом различитих наставних метода рада студенти имају прилику да музичке садржаје усвајају кроз искуствено учење, уз активно учешће у интерпретацији и анализи. Такав приступ подстиче не само музичку писменост, већ и самопоуздање у музичком изражавању и каснијем педагошком преносу знања. Методичка разноврсност у обради песама афирмише индивидуалне способности студената, омогућава сарадничко учење и доприноси очувању нематеријалне културне баштине у савременом образовном контексту.

Улога наставника и искуства студената у преношењу знања о традиционалној музици

У настави Етно групе ПЕФ улога наставника није ограничена само на техничку припрему репертоара, већ укључује и посредовање између културног наслеђа и савременог образовног контекста. Наставник делује као културни медијатор, модел у извођачком смислу и педагошки водич. Он/она не само што преноси знања и вештине, већ и подстиче критичко размишљање, естетску осетљивост и емоционалну ангажованост студената (Green, 2008).

Посебно је важно што наставник у овом контексту не наступа као једини ауторитет, већ омогућава студентима просторе за самосталну интерпретацију и заједничко музичко истраживање. Овакав приступ је близак традиционалном систему учења по моделу „мајстор–ученик“, где се знање преноси кроз заједничко искуство, а не формализовани садржај (Karin, 2021).

Наставници у домену традиционалне музике треба да поседују низ компетенција које обједињују теоријско знање, познавање локалне музичке баштине и изражену педагошку интуицију. Успешан наставник комбинује елементе формалног образовања са неформалним приступима који су својствени традицији, чиме се постиже већа аутентичност у настави и боље укључивање студената у процес музичког образовања (Јеремић и Станковић, 2019).

Иако у оквиру овог истраживања нису систематски прикупљане формалне изјаве студената, на основу непосредних запажања и наставничких дневника уочено је да студенти показују висок ниво ангажованости током рада на традиционалном репертоару. Посебно су били мотивисани током припрема за јавне наступе и такмичења, што је повећало њихову одговорност, сарадњу у групи и интересовање за музичко-културни контекст обрађених композиција.

Неформални разговори током наставе указују на то да студенти цене практичну примену знања, а традиционалне песме доживљавају као живу музику која им помаже да боље разумеју суштину музичког израза. Извођење у ансамблу подстакло је код многих осећај припадности и самопоуздање у јавном наступу. Оваква искуства доприносе формирању позитивног односа према настави музике и развоју свести о значају очувања културне баштине у будућој професији. У наставку рада дајемо пример методичког приступа усвајања/обrade песме Јовано, Јованке.

Методички приступи усвајања народне песме „Јовано, Јованке“

Процес учења почиње анализом одређене песме, да би могли да уочимо одређене музичке и литералне потешкоће и на који начин их можемо најлакше савладати. Народна песма Јовано, Јованке, из Северне Македоније једна је од најпрепознатљивијих балканских традиционалних песама. Избор ове песме у оквиру наставе Етно групе ПЕФ омогућио је студентима да се сусретну са карактеристичним модалним скалама, асиметричним ритмом (на пример, 7/8 или

9/8 у појединим варијантама), као и дубоко емоционалним наративом који ова песма носи.

У методичком смислу припрема ове композиције обухвата више фаза. У почетној фази користи се метода демонстрације – наставник изводи песму акапела или уз пратњу музичког инструмента како би се пренео стил и карактер. Након тога се примењује метода рада са текстом – анализира се садржај песме, значење стихова и њихова повезаност са емоционалном интерпретацијом. Студенти су охрабрени да изразе своје виђење песме, што подстиче стваралачко мишљење.

Следећа фаза подразумева вокалне вежбе са фокусом на интонацију и дикцију, посебно при изговарању регионалних фонема и орнамената специфичних за јужнословенску вокалну традицију. Инструментална пратња се изводи на музичким инструментима тамбури, фрули и кахону, у поједностављеним аранжманима који одражавају основни ритмички и хармонски оквир песме. Завршна фаза обухвата интеграцију вокалног и инструменталног слоја, уз рад на динамичи, фразирању и заједничком изразу.

Ова анализа показује како једна композиција може послужити као основ за развој низа музичких и педагошких компетенција, повезујући теорију, праксу и културни контекст.

Приказ методa и резултата наставне праксе Етно групе ПЕФ

Применом различитих наставних метода у оквиру Етно групе ПЕФ уочене су значајне предности у развоју музичких и педагошких компетенција студената. На основу наставних метода (Јеремић, 2019, стр. 13) приказујемо начин рада на предмету Хор и оркестар.

Метода усменој излагања показала се као ефикасна у иницијалној фази рада, нарочито у подстицању емоционалне повезаности студената са музичким материјалом. Кратке приче о пореклу песама, историјски и културни контекст извођења подстакли су интересовање студената и олакшали учење нових композиција.

Метода демонстрације, кроз живо извођење од стране наставника или пуштање аудио записа, допринела је прецизнијем разумевању стила и израза песама. Студенти су истицали да им је овај метод омогућио да стекну сигурност у сопственој интерпретацији, нарочито у орнаментици и дикцији.

Метода разговора, примењивана након проба, подстакла је рефлексiju и критичко размишљање о начинима извођења. Разменом утисака и мишљења уочена је боља групна динамика и веће ангажовање студената у заједничком раду.

Метода рада са текстом омогућила је студентима дубље разумевање мелодијског и поетског садржаја композиција. Повезивањем нотног записа са усменом традицијом, студенти су развијали способност анализе и интерпретације као основ за будући педагошки рад.

Такође, кроз рад у вокалним и инструменталним секцијама примећено је побољшање у тимском раду и усклађености у извођењу. Индивидуалне консултације са наставницима допринеле су стицању сигурности у техничкој реализацији, док су заједничке пробе довеле до унапређења интерпретативне кохезије ансамбла.

Резултати јавних наступа и учешћа на такмичењима показују висок ниво мотивисаности студената и свести о значају очувања традиционалне музике. Повратне информације публике и жирија оцењене су као додатна мотивација за студенте и потврда квалитета примене методичких принципа у пракси.

Педагошке импликације

Резултати наставне праксе у оквиру Етно групе ПЕФ указују на бројне могућности за унапређивање музичко-педагошког рада у високом образовању. Пре свега, интеграција традиционалне музике у наставне програме доприноси развоју интеркултуралне осетљивости, музичке изражајности и методичких компетенција будућих наставника (Campbell, 2004).

Употреба различитих наставних метода омогућава студентима да стекну искуство у прилагођавању приступа различитим ученицима и музичким контекстима, што је у складу са принципима савремене дидактике која подстиче флексибилност, интеракцију и критичко мишљење (Reimer, 2003).

Рад у ансамблу који обједињује певање и свирање традиционалних песама омогућава развој тимског духа, одговорности и креативности. Такав приступ може се успешно пренети и у основношколски контекст, где настава музичке културе често трпи због недовољне практичне обуке наставника (Јеремић и Станковић, 2019). Истовремено, педагошка вредност традиционалног репертоара огледа се у његовој способности да подстакне ученике на повезивање са сопственим културним идентитетом, али и на отвореност према другим музичким и културним традицијама (Schippers, 2010; Karin, 2021). Ова димензија музичког образовања има посебан значај у мултикултуралним срединама, какве су све чешће у савременом друштву.

Увођењем модела као што су Кодалијев и Сузуки метод у интерпретацију и учење традиционалне музике, наставници добијају алате за систематски развој музичких способности, али и за подстицање музичке радозналости и изражајности код ученика (Choksy, 1999; Suzuki, 1983; Јеремић, 2018, стр. 43). Педагошки потенцијал овакве наставне праксе огледа се у њеној способности да обједини знање, вештину и културни контекст у један функционалан образовни процес, у коме су студенти активни носиоци и преносиоци културне баштине.

Закључак

Методички приступи у настави предмета Хор и оркестар, засновани на интеграцији традиционалне музике у образовни процес, показали су се као ефикасан модел за развој музичких и педагошких компетенција студената (Campbell, 2004; Tanasković i Sudžilovski, 2023). Кроз практичан рад студенти су се упознали са богатством традиционалног музичког наслеђа, научили да критички разматрају културни контекст музике и стекли конкретне вештине за будућу наставну праксу (Schippers, 2010).

Истраживање спроведено на Педагошком факултету у Сомбору указује на значај примене традиционалног репертоара у развоју педагошких и извођачких компетенција будућих наставника. Интеграција традиционалног певања и свирања у наставни процес омогућава развој музичке писмености, унапређује интеркултуралну осетљивост и подстиче мотивацију студената кроз искуствено учење.

Ови налази се надовезују на досадашња истраживања о значају искуственог учења у музичкој педагогији и примени иновативних методичких приступа. На пример, Јеремић и Станковић (2019) истичу позитиван утицај модела учења песама по слуху на развој вокалних способности студената, док Јеремић и сарадници (Jeremić i dr., 2024) указују на улогу традиционалне музике у развоју социјално-емоционалних компетенција деце. Квалитетно вођена и континуирана рана музичка искуства у породици и предшколској установи значајно утичу на формирање позитивних ставова о музици и њеном развојном значају за децу (Đuragić, 2024).

У том контексту модел који се примењује у настави предмета Хор и оркестар на Педагошком факултету у Сомбору представља пример успешне интеграције елемената нематеријалне културне баштине у савремени педагошки контекст. Такав приступ доприноси очувању музичке традиције и унапређењу квалитета иницијалног музичког образовања у Србији.

Наставне методе као што су усмено излагање, демонстрација, рад са текстом и метод разговора подстакле су мотивацију, интеракцију и креативност студената (Reimer, 2003). Репертоар који обухвата различите етнографске области, као и употреба традиционалних инструмената, допринели су развоју интеркултуралне осетљивости и разумевању музике као живог облика културе (Јеремић и Станковић, 2019). Методички приступ заснован на постепеном вођењу детета од једноставнијих ка сложенијим облицима музичког израза омогућава развој компетенција кроз активну праксу и истраживачко учење, што потврђују и савремена методичка истраживања у домену традиционалне музике (Јовић Вујаковић, 2024).

Остварени резултати на фестивалима и такмичењима, као и повратне информације са јавних наступа, потврђују да оваква настава има потенцијал да буде и едукативна и уметнички вредна. Педагошке импликације рада указују

да је традиционална музика значајан ресурс за иновативну и савремену наставу музике у образовању будућих наставника (Choksy, 1999; Karin, 2021). Уз подршку у теоријским моделима, као што су приступи Кодаља, Сузукија и конструктивистичка дидактика, овај пример показује да повезивање праксе, културе и педагогије може имати дугорочан утицај на квалитет музичког образовања у Србији (Suzuki, 1983; Gordon, 1984).

Литература

- Бранковић, Д. Ј. и Скопљак, М. Г. (2014). Модели интерактивног учења и квалитет знања ученика основне школе. У *Зборник радова са научної скупшине „Настава и учење – савремени приступи и перспективе“* (стр. 241-256). Учитељски факултет у Ужицу. <https://pfu.kg.ac.rs/wp-content/uploads/2022/03/Nastava-ucenje-Savremeni-pristupi-i-perspektive-2014.pdf>
- Јеремић, Б. (2018). *Развој вокалних способности ученика применом иновативних методичких приступа у настави музичке културе*. Сомбор: Педагошки факултет у Сомбору.
- Јеремић, Б. и Станковић, Б. (2019). *Методика наставе музичке културе*. Сомбор: Педагошки факултет у Сомбору.
- Јеремић, Б. и Миленовић, Ж. (2020). Друштвени контекст наставе музичке културе у функцији неговања традиционалног народног стваралаштва Срба. *Бастина*, 30(52), 441-461. <https://doi.org/10.5937/bastina30-29205>
- Bartók, B. (1997). *Essays*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods* (5th ed.). Boston: Pearson.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Ђурагић, Н. С. (2024). Stavovi budućih vaspitača prema značaju muzičkog vaspitanja za decu predškolskog uzrasta. *Norma*, 29(1), 41-55. <https://doi.org/10.5937/norma29-49356>
- Campbell, P. S. (2004). *Teaching music globally: Experiencing music, expressing culture*. New York: Oxford University Press.
- Choksy, L. (1999). *The Kodály method I: Comprehensive music education*. Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Feld, S. (1984). Sound structure as social structure. *Ethnomusicology*, 28(3), 383-409.
- Gordon, E. E. (1984). *Learning sequences in music: Skill, content, and patterns*. Chicago: GIA Publications.
- Green, L. (2008). *Music, informal learning and the school: A new classroom pedagogy*. Aldershot: Ashgate.
- Јеремић, Б., Миленовић, Н. Ж., Тубић, М., & Јовић Вујаковић, Ф. (2024). Traditional folk music as the function of the development of preschool children. In I. P. Gortan-

- Carlin (Ed.), *10th International Scientific Conference "From the Istrian Music Treasury" – Music: sound, logos, upbringing and education, therapy* (pp. 24-25). Pula–Novigrad.
- Jović Vujaković, F. (2024). Metodčki pristup učenja troglasnih vojvodanskih gajdi na osnovu doprinosa Maksima Mudrinića. *Norma*, 29(1), 77-87. <https://doi.org/10.5937/norma29-48632>
- Jellison, J. A. (2015). *Including everyone: Creating music classrooms where all children learn*. New York: Oxford University Press.
- Karin, V. (2021). *Tradicionalno pevanje i etnomuzikologija: Refleksije*. Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.
- Reimer, B. (2003). *A philosophy of music education: Advancing the vision* (3rd ed.). Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Rice, T. (1994). *May it fill your soul: Experiencing Bulgarian music*. Chicago: University of Chicago Press.
- Schippers, H. (2010). *Facing the music: Shaping music education from a global perspective*. New York: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195379754.001.0001>
- Suzuki, S. (1983). *Nurtured by love: The classic approach to talent education* (2nd ed.). Miami: Warner Bros. Publications.
- Tanasković, M. K. i Sudžilovski, D. M. (2023). Srpska tradicionalna muzika u mlađim razredima osnovne škole – perspektiva učitelja. *Inovacije u nastavi*, 36(4), 1-11. <https://doi.org/10.5937/inovacije2304001T>
-

METHODOLOGICAL APPROACHES TO LEARNING TRADITIONAL SINGING AND PLAYING: A CASE STUDY FROM THE FACULTY OF EDUCATION IN SOMBOR

Summary: This paper examines the methodological approaches used in teaching the course Choir and Orchestra at the Faculty of Education in Sombor, with a particular focus on the role of traditional singing and instrumental performance in the development of students' performance and pedagogical competencies. Through the analysis of teaching practice and course content, the study highlights the importance of integrating elements of intangible cultural heritage into the educational process with the aim of enhancing musical literacy, expressiveness, and methodological preparedness of future teachers. The theoretical framework is based on contemporary music pedagogy models that emphasize experiential learning and cultural context. The findings indicate that such approaches not only enrich music instruction but also contribute to the preservation of cultural identity and the improvement of the overall quality of music education.

Keywords: education, teaching methodology, traditional singing, traditional instrumental music, Choir and Orchestra